

În căutarea unui responsabil cu protecția datelor

SILVIU-DORIN ȘCHIOPU*

Având în vedere adagiul *nemo censetur ignorare legem* (nimănui nu-i este îngăduit să nu cunoască legea), probabil fiecare student al unei facultăți de drept și-a propus ca după absolvire să citească la cafeaua de dimineața Monitorul Oficial al României (măcar Partea I). În practică însă, în cel mai bun caz am setat niște alarme privind evenimentele legislative suferite de actele normative de imediat interes, serviciu oferit de unele software-uri pentru documentare și cercetare juridică.

Am ajuns a da curs promisiunii din studenție odată cu venirea virusului SARS-CoV-2 pe meleagurile noastre, când starea de urgență a făcut ca publicarea legislației să se facă mai ales la ceas de seară. Astfel, cu rare scăpări, de aproape doi ani parcurg titlurile actelor normative. Deunăzi, văzând publicarea unui Regulament privind organizarea și funcționarea *platformei online* de schimbare a furnizorului de energie electrică și gaze naturale și pentru contractarea furnizării de energie electrică și gaze naturale¹, am aduhmecat o prelucrare de date cu caracter personal.

Lecturând penultimul articol al acestui regulament se poate citi că „(u)tilizatorii POSF [platforma online destinată schimbării de către clientul final a furnizorului de energie electrică și/sau de gaze naturale – n.n.] au obligația respectării în cadrul și în legătură cu POSF a *Regulamentului (UE) 2016/679 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date* (s.n.) în raport cu datele și informațiile CF [clientului final – n.n.] [...]”². Am oftat...

Menționarea Regulamentului general privind protecția datelor a devenit o figură de stil cu precădere în actele administrative cu caracter normativ. De regulă, o atare

* Doctorand, Universitatea Nicolae Titulescu din București; <https://orcid.org/0000-0002-9927-1016>.

¹ Aprobat prin art. 1 din Ordinul Președintelui Autorității Naționale de Reglementare în Domeniul Energiei nr. 3 din 26 ianuarie 2022, publicat în M. Of. nr. 108 din 3 februarie 2022.

² În continuare se precizează că obligația respectării Regulamentului (UE) 2016/679 există „atât la momentul introducerii acestora (datelor cu caracter personal ale clienților finali – n.n.) în POSF, cât și în cazul în care se impun actualizări”, de unde rezultă că trimiterea la Regulamentul general privind protecția datelor pare să aibă în vedere numai *principiul exactității datelor* prevăzut de art. 5 alin. (1) lit. d) GDPR, ignorând restul.

trimitere îmbrăcă forma: „cu respectarea prevederilor Regulamentului (UE) 2016/679”, ca și cum o asemenea formulă ar avea darul de a asigura ca prin magie, precum o simplă rotire a baghetei sau o răsucire de inel, protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal ori punerea în operă a principiilor protecției datelor.

Mănat de un gând șăgalnic am decis să adresez operatorului de date cu caracter personal o întrebare în temeiul liberului acces la informațiile de interes public. Precum rezultă din art. 8 alin. (1) din Regulamentul privind organizarea și funcționarea platformei online, administratorul și operatorul POSF va fi Autoritatea Națională de Reglementare în Domeniul Energiei (ANRE) – însuși emitentul regulamentului cu pricina – iar ANRE este o autoritate administrativă autonomă³. Astfel, am solicitat a mi se preciza „care va fi temeiul juridic (prevăzut de art. 6 GDPR) al prelucrării datelor cu caracter personal al clienților finali, persoane fizice, în cadrul platformei POSF”.

Nu mică mi-a fost mirarea când, la nicio oră după trimiterea cererii, am primit un răspuns de la responsabilul cu protecția datelor din cadrul ANRE (acesta având și calitatea de „Expert Birou IT”) care, după ce confirmă primirea solicitării⁴, precizează că „(u)nul dintre experții IT va reveni în scurt timp cu mai multe informații”⁵. În asemenea momente cei mai slabi de înger (și de știință) încep să aibă dubii cu privire la prevederile Regulamentului (UE) 2016/679.

Potrivit art. 39 alin. (1) lit. b) GDPR, responsabilul cu protecția datelor *monitorizează respectarea* Regulamentului general privind protecția datelor, în acest sens furnizând operatorului orientări pentru demonstrarea conformității⁶. Cum operatorul este responsabil de respectarea principiilor legate de prelucrarea datelor cu caracter personal, inclusiv de demonstrarea legalității prelucrării, este nefiresc ca tocmai cel care ar trebui să acorde asistență operatorului pentru monitorizarea conformității să nu știe răspunsul la o întrebare privind temeiul juridic al prelucrării. Iar aceasta cu atât mai mult cu cât art. 37 alin. (5) GDPR prevede că responsabilul cu protecția datelor este desemnat pe baza calităților profesionale și, *în special, a cunoștințelor de specialitate în dreptul și practicile din domeniul protecției datelor*⁷, iar obligația de informare a persoanelor vizate, când platforma va deveni operațională, va include comunicarea temeiului juridic al prelucrării.

Deși nu putem nega contribuția unui „Expert Birou IT” la buna implementare a măsurilor tehnice și organizatorice de securitate, a reduce responsabilul cu protecția datelor la competențe ce nu se circumscriu pe deplin literei și spiritului Regulamentului (UE) 2016/679 este nefast pentru orice autoritate publică sau organism privată și nu fără impact asupra efectivității protecției drepturilor persoanelor vizate.

În sistemul heliocentric al Regulamentului general privind protecția datelor nu sistemele IT constituie miezul, ci persoanele fizice și dreptul lor fundamental la protecție

³ A se vedea art. 1 alin. (1) din O.U.G. nr. 33 din 4 mai 2007 privind organizarea și funcționarea Autorității Naționale de Reglementare în Domeniul Energiei, publicată în M. Of. nr. 337 din 18 mai 2007, cu modificările și completările ulterioare.

⁴ <https://servicedesk.intern.anre/Ticket/13923>.

⁵ În original lipseau diacriticele.

⁶ În acest sens, a se vedea considerentul (77) GDPR.

⁷ De asemenea, a se vedea considerentul (97) GDPR care prevede că, în cazul în care prelucrarea este efectuată de o autoritate publică, responsabilul cu protecția datelor ar trebuie să fie „o persoană care deține cunoștințe de specialitate în materie de legislație și practici privind protecția datelor [și care] ar trebui să acorde asistență operatorului sau persoanei împuternicite de operator pentru monitorizarea conformității, la nivel intern, cu prezentul regulament”.

în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal. În acest sens considerentul (15) GDPR subliniază că „protecția persoanelor fizice ar trebui să fie neutră din punct de vedere tehnologic și să nu depindă de tehnologiile utilizate”, astfel că expertiza în tehnologia informației nu este suficientă (și poate nici necesară) pentru a face un veritabil responsabil cu protecția datelor. Așa cum o coroană nu te face rege, nici titulatura unei funcții nu-l face pe deținător DPO. Totuși hârtia suportă multe⁸, la fel și o carte de vizită.

⁸ Observația privește și decizia Autorității Naționale de Reglementare în Domeniul Energiei, în calitate de operator de date cu caracter personal, de a desemna un responsabil cu protecția datelor potrivit art. 37 alin. (1) lit. a) GDPR.